

Používanie starých strojov

Inšpektori práce sa často stretávajú s otázkou, či je možné v súčasnosti používať staré strojové zariadenia v ich pôvodnom stave tak, ako boli vyrobené pred niekoľkými desaťročiami. Takéto staršie stroje sú často pravidelne udržiavané v dobrom technickom stave, teda zodpovedajú pôvodnej technickej dokumentácii výrobcu. Úroveň zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na starších strojoch je však zvyčajne nižšia, ako u moderných strojov, ktoré reflektujú súčasné vedecko technické poznatky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

V súčasnosti minimálne požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri používaní pracovných prostriedkov v pracovnom procese, teda aj strojov, určuje platné nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 392/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov (ďalej len NV SR č. 392/2006 Z. z.). Týmto nariadením vlády bolo v § 11 (Záverečné ustanovenia) zrušené staršie nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 159/2001 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri používaní pracovných prostriedkov v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 470/2003 Z. z. (ďalej len NV SR č. 159/2001 Z. z.)

Zrušené NV SR č. 159/2001 Z. z. malo prílohy, v ktorých boli definované bezpečnostné požiadavky na pracovné prostriedky. Príloha č. 1 určovala podrobnosti o požiadavkách na používanie pracovného prostriedku. Príloha č. 2 obsahovala podrobnosti o minimálnych požiadavkách na pracovný prostriedok. Tieto požiadavky prílohy č. 2 boli koncipované prísne a zohľadňovali súčasný stav technického pokroku z hľadiska bezpečnosti pri práci.

Podľa § 9 NV SR č. 159/2001 Z. z. (Prechodné ustanovenia) bol zamestnávateľ povinný zabezpečiť, aby pracovný prostriedok, ktorý na používanie poskytol zamestnancovi pred nadobudnutím účinnosti tohto nariadenia vlády, vyhovoval minimálnym požiadavkám uvedeným v prílohe č. 2 najneskôr do 31. decembra 2003. Po tomto dátume museli pracovné prostriedky, ktoré zamestnávateľ na používanie poskytol zamestnancom, vyhovovať prísnyim požiadavkám uvedeným v prílohe č. 2, a to bez ohľadu na rok výroby pracovného prostriedku, jeho pôvodné konštrukčné, technické a bezpečnostné vyhotovenie od výrobcu, alebo neskoršie úpravy. Každý používaný stroj alebo iný pracovný prostriedok od 31. decembra 2003 musel v plnej miere spĺňať všetky prísne bezpečnostné požiadavky podľa prílohy č. 2 NV SR č. 159/2001 Z. z.

V súčasnosti platné NV SR č. 392/2006 Z. z. obsahuje v prílohe č. 1 upresnené podrobnosti o minimálnych požiadavkách na pracovný prostriedok, ktoré sú v podstate zhodné s prílohou č. 2 pôvodného NV SR č. 159/2001 Z. z. Ďalej v prílohe č. 2 obsahuje požiadavky na používanie pracovného prostriedku. Dôležité je aj ustanovenie § 4 NV SR č. 392/2006 Z. z., podľa ktorého je zamestnávateľ povinný zabezpečiť, aby pracovný prostriedok, ktorý na používanie poskytne zamestnancovi, vyhovoval minimálnym požiadavkám na pracovný prostriedok uvedeným v prílohe č. 1, ďalej zabezpečiť, aby pracovný prostriedok po celý čas jeho používania zodpovedal minimálnym požiadavkám ustanoveným v prílohe č. 1 a v osobitných predpisoch a zabezpečiť, aby sa pracovný prostriedok používal v súlade s požiadavkami uvedenými v prílohe č. 2.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že najneskôr od 31. decembra 2003, musí každý zamestnancom na používanie pridelený pracovný prostriedok (stroj), bez ohľadu na jeho rok výroby, čas uvedenia do prevádzky, alebo jeho pôvodné konštrukčné a bezpečnostné riešenie, teda bez ohľadu na stav, v ktorom bol pôvodne výrobcou uvedený na trh, alebo

v ktorom sa pôvodne používal, vyhovovať všetkým súčasným minimálnym bezpečnostným požiadavkám. Teda aj ľubovoľne staré stroje musia byť od tohto dátumu doplnené o ochranné zariadenia vyhovujúce súčasným požiadavkám, ďalej napríklad o bezpečnostné vypínače, hlavné vypínače, bezpečnostné označenia a ďalšie súčasné bezpečnostné požiadavky podľa prílohy č. 1 NV SR č. 392/2006 Z. z.

Inými slovami aj najstaršie v súčasnosti prevádzkované stroje musia byť najneskôr od 31. decembra 2003 z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci prispôbené súčasnému technickému pokroku a súčasným bezpečnostným požiadavkám uvedeným predovšetkým v NV SR č. 392/2006 Z. z.

Pri technických úpravách starších strojov je nevyhnutné brať do úvahy aj legislatívu týkajúcu sa posudzovania zhody určených výrobkov.

Vypracoval: Ing. František Cyprich
E-mail: frantisek.cyprich@ip.gov.sk
Tel: 0907 982 427

